PARLAMENT EUROPEJSKI

2004 *2009*

Komisja Zatrudnienia i Spraw Socjalnych

2008/0140(CNS)

22.1.2009

OPINIA

Komisji Zatrudnienia i Spraw Socjalnych

dla Komisji Wolności Obywatelskich, Sprawiedliwości i Spraw Wewnętrznych

w sprawie wniosku dotyczącego dyrektywy Rady w sprawie wprowadzenia w życie zasady równego traktowania osób bez względu na religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną
(COM(2008)0426 – C6-0291/2008 – 2008/0140(CNS))

Sprawozdawczyni komisji opiniodawczej (*): Elizabeth Lynne

(*) Komisja zaangażowana – art. 47 Regulaminu

PA_Legam

ZWIĘZŁE UZASADNIENIE

W maju 2008 r. Parlament Europejski przyjął moje sprawozdanie dotyczące postępów osiągniętych w zakresie równych szans i niedyskryminacji w UE (transpozycja dyrektywy 2000/43/WE i dyrektywy 2000/78/WE). Parlament przypomniał w nim Komisji, że zobowiązała się przedstawić kompleksową dyrektywę antydyskryminacyjną, zakazującą dyskryminacji poza miejscem pracy ze względu na niepełnosprawność, wiek, religię lub światopogląd oraz orientację seksualną, w celu uzupełnienia pakietu prawodawstwa antydyskryminacyjnego zgodnie z art. 13 traktatu WE, zgodnie z zapowiedziami zawartymi w programie prac na 2008 r. Dyrektywa dotycząca dyskryminacji rasowej i dyrektywa dotycząca dyskryminacji ze względu na płeć uwzględniają już te dwa rodzaje dyskryminacji; omawianą obecnie dyrektywę również staramy się do nich dostosować.

Wiele kwestii podniesionych we wniosku Komisji Europejskiej należy do właściwości Komisji Zatrudnienia i Spraw Socjalnych, a niektóre należą do kompetencji dzielonych z Komisją Wolności Obywatelskich, Sprawiedliwości i Spraw Wewnętrznych.

Szczególne obszary należące wyłącznie do właściwości Komisji Zatrudnienia i Spraw Socjalnych to opieka społeczna, w tym zabezpieczenia społeczne, opieka zdrowotna i przywileje społeczne.

Do kompetencji dzielonych należy odmowa dokonania racjonalnych usprawnień dla osób niepełnosprawnych, dostęp do towarów i usług ogólnodostępnych, w tym do zamieszkania, oraz dostarczanie tych towarów i świadczenie tych usług, dyskryminacja w świadczeniu usług finansowych ze względu na wiek i niepełnosprawność, nierówne traktowanie ze względu na wiek, a także równe traktowanie osób niepełnosprawnych oraz dialog z właściwymi zainteresowanymi stronami.

Wniosek w sprawie dyrektywy opiera się dyrektywach 2000/43/WE, 2000/78/WE i 2004/113/WE, co oznacza, że dyrektywa jest spójna z horyzontalnymi celami Unii Europejskiej, zwłaszcza ze strategią lizbońską na rzecz wzrostu gospodarczego i zatrudnienia oraz z celami europejskiego procesu ochrony socjalnej i integracji społecznej. Wniosek odwołuje się do znanych pojęć stosowanych w obowiązujących dyrektywach.

POPRAWKI

Komisja Zatrudnienia i Spraw Socjalnych zwraca się do Komisji Wolności Obywatelskich, Sprawiedliwości i Spraw Wewnętrznych, jako do komisji przedmiotowo właściwej, o naniesienie w swoim sprawozdaniu następujących poprawek: Poprawka 1 Wniosek dotyczący dyrektywy

Poprawka 1

Wniosek dotyczący dyrektywy
Punkt 2 a preambuły (nowy)

Tekst zaproponowany przez Komisję	*Poprawka*
	(2a) W ramach przedmiotowej dyrektywy Wspólnota Europejska realizuje swoje zobowiązania wynikające z Konwencji NZ o prawach osób niepełnosprawnych i należy ją postrzegać właśnie w ten sposób.

Uzasadnienie

W przedmiotowym punkcie preambuły określono związek pomiędzy zobowiązaniami Unii wynikającymi z Konwencji NZ o prawach osób niepełnosprawnych a projektem dyrektywy.

Poprawka 2

Wniosek dotyczący dyrektywy
Punkt 2 b preambuły (nowy)

Tekst zaproponowany przez Komisję	*Poprawka*
	(2b) Zgodnie z art. 5 deklaracji politycznej, ustanowionym w ramach wniosków światowej konferencji ONZ w sprawie starzenia się w Madrycie w 2002 r., potwierdzono zaangażowanie w działania mające na celu zwalczanie wszelkich form dyskryminacji, w tym dyskryminacji ze względu na wiek, uznanie faktu, że osoby w podeszłym wieku również powinny się realizować oraz żyć zdrowo i bezpiecznie, a także aktywnie uczestniczyć w gospodarczym, społecznym, kulturalnym i politycznym życiu społeczeństwa, uznawanie w większym stopniu godności osób starszych i zwalczanie wszelkich przejawów zaniedbań, nadużyć i przemocy.

Uzasadnienie

W przedmiotowym punkcie preambuły potwierdzono postanowienia deklaracji ONZ dotyczące

zwalczania wszelkim form dyskryminacji, w tym dyskryminacji ze względu na wiek.

Poprawka 3

Wniosek dotyczący dyrektywy
Punkt 4 preambuły

Tekst zaproponowany przez Komisję	*Poprawka*
(4) Europejski Rok Osób Niepełnosprawnych 2003, Europejski Rok Równych Szans dla Wszystkich 2007 oraz Europejski Rok Dialogu Międzykulturowego 2008 podkreśliły z jednej strony utrzymywanie się dyskryminacji, a z drugiej strony korzyści płynące z różnorodności.	(4) Europejski Rok Osób Niepełnosprawnych ***(***2003***)***, Europejski Rok Równych Szans dla Wszystkich ***(***2007***)*** oraz Europejski Rok Dialogu Międzykulturowego ***(***2008***)*** podkreśliły z jednej strony utrzymywanie się dyskryminacji, ***w tym dyskryminacji wielorakiej,*** a z drugiej strony korzyści płynące z różnorodności.

Poprawka 4

Wniosek dotyczący dyrektywy
Punkt 9 preambuły

Tekst zaproponowany przez Komisję	*Poprawka*
(9) Przepisy prawne powinny zatem zakazywać dyskryminacji, której podstawą jest religia lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek ***lub*** orientacja seksualna ***w licznych*** obszarach poza rynkiem pracy, łącznie z ochroną socjalną, edukacją ***i dostępem*** do niej oraz zaopatrywaniem ***w towary*** i usługi, w tym mieszkania. Ustawodawstwo powinno udostępniać środki zapewniające osobom niepełnosprawnym jednakowy dostęp do przedmiotowych dziedzin.	(9) Przepisy prawne powinny zatem zakazywać dyskryminacji, której podstawą jest religia lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek***,*** orientacja seksualna ***lub połączenie tych względów w licznych*** obszarach poza rynkiem pracy, łącznie z ochroną socjalną, edukacją ***i dostępem*** do niej oraz zaopatrywaniem ***w towary*** i usługi, w tym mieszkania. Ustawodawstwo powinno udostępniać środki zapewniające osobom niepełnosprawnym jednakowy dostęp do przedmiotowych dziedzin.

Uzasadnienie

Przedmiotowy punkt preambuły odpowiada zaproponowanej w dalszej części poprawce dotyczącej wielokrotnej dyskryminacji.

Poprawka 5

Wniosek dotyczący dyrektywy
Punkt 9 a preambuły (nowy)

Tekst zaproponowany przez Komisję	*Poprawka*
	(9a) Do osób niepełnosprawnych zalicza się osoby, których sprawność fizyczna, umysłowa, intelektualna lub sensoryczna jest długotrwale naruszona, co w oddziaływaniu z barierami wynikającymi z postaw lub ze środowiska może utrudniać im pełny i efektywny udział w życiu społecznym na równych zasadach z innymi osobami.

Poprawka 6

Wniosek dotyczący dyrektywy
Punkt 9 b preambuły (nowy)

Tekst zaproponowany przez Komisję	*Poprawka*
	(9b) Efektywny, niedyskryminacyjny dostęp można zapewnić na wiele sposobów, w tym poprzez stosowanie zasady „projektowania dla wszystkich" oraz ułatwienie osobom niepełnosprawnym korzystania ze środków pomocy, takich jak pomoc w zakresie mobilności i dostępu, w przypadku której sprawdzają się psy przewodnicy oraz psy pomocnicy.

Poprawka 7

Wniosek dotyczący dyrektywy
Punkt 9 c preambuły (nowy)

Tekst zaproponowany przez Komisję	*Poprawka*
	(9c) Osoby niepełnosprawne często spotykają się z dyskryminacją w formie niedostępności środków transportu publicznego i otoczenia budowlanego, a

	także w formie niedostępności komunikacji i informacji. Państwa członkowskie muszą przyjąć środki zapewniające dostępność w tych obszarach w celu urzeczywistnienia zasady równego traktowania.

Poprawka 8

Wniosek dotyczący dyrektywy
Punkt 9 d preambuły (nowy)

Tekst zaproponowany przez Komisję	*Poprawka*
	(9d) Rzeczywisty niedyskryminujący dostęp obejmuje wskazanie i eliminację przeszkód i barier wynikających zarówno z postaw, jak i ze środowiska, oraz zapobieganie powstawaniu nowych przeszkód i barier utrudniających osobom niepełnosprawnym dostęp do towarów, usług i obiektów ogólnodostępnych, niezależnie od rodzaju przeszkody, bariery lub niepełnosprawności. Zgodnie z postanowieniami niniejszej dyrektywy i bez względu na to, jakie środki zostaną wybrane w celu usunięcia przeszkód lub barier, dostęp osób niepełnosprawnych musi być zapewniony – zawsze, gdy to możliwe – na takich samych warunkach, jak dostęp osób pełnosprawnych. Jeżeli nie jest możliwe zapewnienie dostępu na takich samych warunkach i zgodnie z przepisami niniejszej dyrektywy, musi być zapewniona rozsądna alternatywa umożliwiająca dostęp.

Poprawka 9

Wniosek dotyczący dyrektywy
Punkt 12 preambuły

Tekst zaproponowany przez Komisję	*Poprawka*
(12) Na pojęcie dyskryminacji składają się: dyskryminacja bezpośrednia i dyskryminacja pośrednia, molestowanie,	(12) Na pojęcie dyskryminacji składają się: dyskryminacja bezpośrednia i dyskryminacja pośrednia, ***dyskryminacja***

nakłanianie do dyskryminacji oraz odmowa racjonalnego usprawnienia.	***wieloraka,*** molestowanie, nakłanianie do dyskryminacji oraz odmowa racjonalnego usprawnienia.

Poprawka 10

Wniosek dotyczący dyrektywy
Punkt 12 a preambuły (nowy)

Tekst zaproponowany przez Komisję	*Poprawka*
	(12a) Dyskryminacja może wystąpić z powodu określonej religii lub światopoglądu danej osoby, jej niepełnosprawności, wieku lub orientacji seksualnej, albo jako połączenie tych względów, a także z powodu przypuszczenia o określonej religii lub światopoglądzie danej osoby, jej niepełnosprawności, wieku lub orientacji seksualnej, a także z powodu jej związków lub przypuszczalnych związków z osobą o określonej religii lub światopoglądzie, niepełnosprawności, wieku lub orientacji seksualnej.

Poprawka 11

Wniosek dotyczący dyrektywy
Punkt 13 preambuły

Tekst zaproponowany przez Komisję	*Poprawka*
(13) ***Wprowadzając*** w życie ***zasadę*** równego traktowania ***bez względu na religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną,*** zgodnie z art. 3 ust. 2 Traktatu WE, Wspólnota dąży do wyeliminowania nierówności i wspierania równego traktowania ***mężczyzn i kobiet, w szczególności mając na uwadze fakt, że kobiety są często ofiarami*** różnego rodzaju dyskryminacji.	(13) ***Jako że dyskryminacja może mieć różne przyczyny, wprowadzenie*** w życie ***zasady*** równego traktowania zgodnie z art. 3 ust. 2 ***i art. 13*** traktatu WE, Wspólnota dąży do wyeliminowania nierówności ***ze względu na płeć, rasę lub pochodzenie etniczne, niepełnosprawność, orientację seksualną, religię, światopogląd, wiek lub połączenie tych względów*** i wspierania równego traktowania***, niezależnie od tego, jaka jest płeć, rasa lub pochodzenie etniczne, religia, wyznanie lub wiek danej osoby. Przy wdrażaniu postanowień***

przedmiotowej dyrektywy państwa członkowskie powinny uwzględnić kwestię różnego rodzaju dyskryminacji.

Uzasadnienie

Przedmiotowa poprawka stanowi rozszerzenie punktu 13 preambuły dotyczącego różnego rodzaju dyskryminacji, której ofiarami są kobiety, tak by uwzględnione zostały wszystkie podstawy dyskryminacji, określone w art. 13.

Poprawka 12

Wniosek dotyczący dyrektywy
Punkt 15 preambuły

Tekst zaproponowany przez Komisję	*Poprawka*
(15) Czynniki aktuarialne oraz czynniki ryzyka związane z niepełnosprawnością i wiekiem stosowane są w zakresie ubezpieczeń, usług bankowych i innych usług finansowych. ***W przypadku wykazania, że czynniki te są czynnikami kluczowymi dla oceny ryzyka, nie powinny być one postrzegane jako dyskryminacyjne***.	(15) Czynniki aktuarialne oraz czynniki ryzyka związane z niepełnosprawnością i wiekiem stosowane są w zakresie ubezpieczeń, usług bankowych i innych usług finansowych. ***Powinny one odzwierciedlać zmiany na lepsze w zakresie przewidywanej długości życia i aktywnego starzenia się, jak również zwiększonej mobilności i dostępu dla osób niepełnosprawnych, a nie odnosić się do dyskryminacji w ogóle. W ocenie ryzyka usługodawca musi racjonalnie udowodnić znacznie wyższe ryzyko ustalone z wykorzystaniem aktualnych, dokładnych, regularnie aktualizowanych i publikowanych danych statystycznych i aktuarialnych***.

Uzasadnienie

Przedmiotowa poprawka ma na celu ograniczenie możliwości dyskryminacji w zakresie dostępu do usług finansowych poprzez zapewnienie, że wszystkie dane wykorzystywane w procesie podejmowania decyzji będą przejrzyste, wiarygodne i aktualne, oraz wprowadzenie wymogu obiektywności dostawców usług w tej kwestii.

Poprawka 13

Wniosek dotyczący dyrektywy
Punkt 19 preambuły

Tekst zaproponowany przez Komisję	*Poprawka*
(19) W swojej Deklaracji nr 11 w sprawie statusu kościołów i organizacji niewyznaniowych, załączonej do Aktu końcowego traktatu amsterdamskiego, Unia Europejska w wyraźny sposób uznała, że szanuje i nie narusza statusu, z którego, na mocy prawa krajowego, korzystają kościoły i stowarzyszenia lub wspólnoty religijne w państwach członkowskich, oraz że szanuje w równym stopniu status organizacji filozoficznych i niewyznaniowych. Środki umożliwiające osobom niepełnosprawnym skuteczny i niedyskryminacyjny dostęp do sektorów objętych niniejszą dyrektywą odgrywają znaczącą rolę w urzeczywistnianiu pełnej równości. Ponadto w niektórych przypadkach konieczne mogą być indywidualne środki w zakresie racjonalnego usprawnienia w celu zapewnienia ***takiego*** dostępu. W żadnym przypadku środki te nie mogą nakładać nieproporcjonalnych obciążeń. W ocenie, czy obciążenia są nieproporcjonalne, należy wziąć pod uwagę ***wiele czynników***, w ***tym wielkość, zasoby oraz charakter organizacji***. Zasada racjonalnych usprawnień i nieproporcjonalnych obciążeń jest ustanowiona w dyrektywie 2000/78/WE oraz w Konwencji NZ o prawach osób niepełnosprawnych.	(19) W swojej Deklaracji nr 11 w sprawie statusu kościołów i organizacji niewyznaniowych, załączonej do Aktu końcowego traktatu amsterdamskiego, Unia Europejska w wyraźny sposób uznała, że szanuje i nie narusza statusu, z którego, na mocy prawa krajowego, korzystają kościoły i stowarzyszenia lub wspólnoty religijne w państwach członkowskich, oraz że szanuje w równym stopniu status organizacji filozoficznych i niewyznaniowych. Środki umożliwiające osobom niepełnosprawnym skuteczny i niedyskryminacyjny dostęp do sektorów objętych niniejszą dyrektywą odgrywają znaczącą rolę w urzeczywistnianiu pełnej równości. Ponadto w niektórych przypadkach konieczne mogą być indywidualne środki w zakresie racjonalnego usprawnienia w celu zapewnienia dostępu. W żadnym przypadku środki te nie mogą nakładać nieproporcjonalnych obciążeń. W ocenie, czy obciążenia są nieproporcjonalne, należy wziąć pod uwagę, ***czy dany środek jest niewykonalny lub niebezpieczny i czy nie można osiągnąć jego wykonalności i bezpieczeństwa przy zastosowaniu racjonalnej zmiany zasad, polityki lub praktyk lub poprzez usunięcie barier architektonicznych, komunikacyjnych lub transportowych albo zastosowanie dodatkowej pomocy lub usług. Racjonalne usprawnienia nie muszą wymagać istotnych zmian*** w ***konstrukcji budynków, których konstrukcja jest szczególnie chroniona zgodnie z prawem krajowym ze względu na ich wartość historyczną, kulturalną lub architektoniczną***. Zasada racjonalnych usprawnień i nieproporcjonalnych obciążeń jest

ustanowiona w dyrektywie 2000/78/WE oraz w Konwencji NZ o prawach osób niepełnosprawnych.

Poprawka 14

Wniosek dotyczący dyrektywy
Artykuł 2 – ustęp 5

Tekst zaproponowany przez Komisję	*Poprawka*
5. Odmowa racjonalnego usprawnienia, w szczególności w przypadku, o którym mowa w art. 4 ust. 1 lit. b) niniejszej dyrektywy, w odniesieniu do osób niepełnosprawnych, uważana jest za dyskryminację w rozumieniu ust. 1.	5. Odmowa racjonalnego usprawnienia, w szczególności w przypadku, o którym mowa w art. 4 ust. 1 lit. b) niniejszej dyrektywy, w odniesieniu do osób niepełnosprawnych ***i małych dzieci lub osób kojarzonych z osobą niepełnosprawną***, ***jeżeli usprawnienie jest wymagane, by umożliwić takim osobom udzielanie osobistej pomocy osobie niepełnosprawnej,*** uważana jest za dyskryminację w rozumieniu ust. 1.

Uzasadnienie

Przedmiotowa poprawka stanowi rozszerzenie wymogu wprowadzenia należytych działań dostosowawczych w odniesieniu do dzieci.

Poprawka 15

Wniosek dotyczący dyrektywy
Artykuł 2 – ustęp 5 a (nowy)

Tekst zaproponowany przez Komisję	*Poprawka*
	5a. Wymóg udowodnienia, że jest się w określonym wieku, by uzyskać dostęp do socjalnych świadczeń rzeczowych lub pieniężnych w związku z niepełnosprawnością bądź chorobą, jest formą dyskryminacji.

Uzasadnienie

Zapewnienie przywilejów społecznych, takich jak pobyt w szpitalu czy renta inwalidzka, w przypadku, gdy takie nieszczęście przydarzy się obywatelowi w określonym wieku, a odmówienie ich osobie w innym wieku, jest jawną formą dyskryminacji.

Poprawka 16

Wniosek dotyczący dyrektywy
Artykuł 2 – ustęp 6

Tekst zaproponowany przez Komisję	*Poprawka*
6. Bez uszczerbku dla ust. 2 państwa członkowskie mogą przewidzieć, że różnice w traktowaniu ze względu na wiek nie stanowią dyskryminacji, jeżeli, w kontekście prawa krajowego, uzasadnione ***są*** słusznym celem, a środki mające służyć jego osiągnięciu są ***właściwe*** i konieczne. ***Dyrektywa nie wyklucza w szczególności ustalenia określonej granicy*** wieku dla dostępu do świadczeń społecznych, kształcenia ***oraz do niektórych towarów lub usług***.	6. Bez uszczerbku dla ust. 2 państwa członkowskie mogą przewidzieć, że różnice w traktowaniu ze względu na wiek nie stanowią dyskryminacji, jeżeli, w kontekście prawa krajowego, ***są obiektywnie i racjonalnie*** uzasadnione słusznym celem, a środki mające służyć jego osiągnięciu są ***proporcjonalne*** i konieczne. ***Takie różnice w traktowaniu nie wykluczają środków mających na celu ochronę praw dzieci lub ustalających określoną granicę*** wieku dla dostępu do ***uprawnień,*** świadczeń społecznych, ***usług finansowych oraz*** kształcenia***, z wyjątkiem korzyści pieniężnych lub rzeczowych w przypadku choroby lub niezdolności do pracy***.

Poprawka 17

Wniosek dotyczący dyrektywy
Artykuł 2 – ustęp 7

Tekst zaproponowany przez Komisję	*Poprawka*
7. Bez uszczerbku dla ust. 2, w zakresie usług finansowych państwa członkowskie mogą zezwolić na ***proporcjonalne*** różnice w traktowaniu, jeżeli, w stosunku do danego produktu, odniesienie do wieku lub niepełnosprawności jest czynnikiem	7. Bez uszczerbku dla ust. 2, w zakresie usług ***ubezpieczeniowych, bankowych oraz innych usług*** finansowych ***należy właściwie uwzględnić większą przewidywaną długość życia, aktywne starzenie się, jak również większą***

kluczowym w ocenie ryzyka opartej na odpowiednich i dokładnych danych aktuarialnych lub statystycznych.

mobilność i dostępność dla osób niepełnosprawnych, a państwa członkowskie mogą zezwolić na różnice w traktowaniu ***tylko ze względu na wiek bądź niepełnosprawność***, jeżeli, w stosunku do danego produktu, odniesienie do wieku lub niepełnosprawności jest ***determinującym*** czynnikiem w ocenie ryzyka opartej na odpowiednich i dokładnych danych aktuarialnych lub statystycznych. ***Usługodawca musi być w stanie obiektywnie wykazać istnienie znacznie wyższego ryzyka oraz zapewnić obiektywne i racjonalne uzasadnienie różnic w traktowaniu oraz zagwarantować, że środki realizacji tego celu są odpowiednie i konieczne. Zainteresowane państwa członkowskie dopilnują by wszelkie dane, na których opiera się ocena ryzyka, były relewantne, często opracowywane, systematycznie aktualizowane i publikowane. Odnośne państwa członkowskie informują Komisję i zapewniają, by gromadzono, publikowano i regularnie uaktualniano dane dotyczące uwzględniania wieku i niepełnosprawności jako czynnika aktuarialnego. Decyzja tych państw członkowskich zostanie poddana kontroli po upływie pięciu lat od transpozycji przedmiotowej dyrektywy.***

Poprawka 18

Wniosek dotyczący dyrektywy
Artykuł 3 – litera d)

Tekst zaproponowany przez Komisję	*Poprawka*
d) dostępu do towarów i innych usług powszechnie dostępnych, w tym mieszkań, oraz dostarczanie ich***. Litera d) ma zastosowanie do poszczególnych osób tylko w zakresie, w jakim prowadzą własną działalność zawodową lub gospodarczą.***	d) dostępu do towarów i innych usług powszechnie dostępnych, w tym mieszkań ***i transportu***, oraz dostarczanie ich

Uzasadnienie

Celem poprawki jest określenie zakresu stosowania przedmiotowej dyrektywy oraz podkreślenie, że transport również do niego należy.

Poprawka 19

Wniosek dotyczący dyrektywy
Artykuł 4 – ustęp 1 – część wprowadzająca

Tekst zaproponowany przez Komisję	*Poprawka*
1. W celu zagwarantowania przestrzegania zasady równego traktowania osób niepełnosprawnych***:***	1. W celu zagwarantowania przestrzegania zasady równego traktowania osób niepełnosprawnych***, niepełnosprawność rozumiana jest zgodnie z definicją zawartą w Konwencji ONZ o prawach osób niepełnosprawnych oraz uwzględnia się osoby cierpiące na choroby przewlekłe,***

Poprawka 20

Wniosek dotyczący dyrektywy
Artykuł 4 – ustęp 1 – litera a)

Tekst zaproponowany przez Komisję	*Poprawka*
a) Środki konieczne dla umożliwienia osobom niepełnosprawnym skutecznego, niedyskryminacyjnego dostępu do ochrony socjalnej, przywilejów socjalnych, opieki	a) Środki konieczne dla umożliwienia osobom niepełnosprawnym skutecznego, niedyskryminacyjnego dostępu do ochrony socjalnej, przywilejów socjalnych, opieki

zdrowotnej, edukacji oraz dostępu do powszechnie dostępnych towarów i usług, w tym mieszkań i transportu, oraz ich dostarczania planowane są z wyprzedzeniem, łącznie z dokonaniem odpowiednich zmian lub modyfikacji. Środki takie nie powinny nakładać nieproporcjonalnych obciążeń, nie wymagają zasadniczych zmian ***w zakresie ochrony socjalnej, przywilejów socjalnych, opieki zdrowotnej, edukacji lub*** danych towarów i usług ***ani nie wymagają zapewnienia odpowiednich rozwiązań alternatywnych***.	zdrowotnej, edukacji oraz dostępu do powszechnie dostępnych towarów i usług, w tym mieszkań***, telekomunikacji, komunikacji elektronicznej, informacji, w tym w dostępnych formatach, usług finansowych, kultury*** i ***rozrywki, budynków, środków*** transportu ***i innych typów przestrzeni i obiektów publicznych***, oraz ich dostarczania planowane są z wyprzedzeniem, łącznie z dokonaniem odpowiednich zmian lub modyfikacji***, łącznie z dokonaniem odpowiednich zmian lub modyfikacji***. W przypadku gdy dyskryminacja ma źródło w praktyce, polityce lub procedurach, należy podjąć działania w celu położenia kresu takiej sytuacji.*** Środki takie nie powinny nakładać nieproporcjonalnych obciążeń, nie wymagają zasadniczych zmian ***charakteru*** danych towarów i usług ***lub charakteru danej branży, zawodu lub działalności gospodarczej***. ***Zmiana jest zasadnicza, jeżeli dotyczy towarów lub usług albo charakteru branży, zawodu lub działalności gospodarczej w takim zakresie, że dostawca towarów lub usługodawca w istocie dostarcza zupełnie inny rodzaj towaru lub usługi.***

Poprawka 21

Wniosek dotyczący dyrektywy
Artykuł 4 – ustęp 1 – litera b)

Tekst zaproponowany przez Komisję	*Poprawka*
b) Bez uszczerbku dla obowiązku zapewnienia skutecznego, niedyskryminacyjnego dostępu i w zależności od potrzeby konkretnego przypadku zapewnia się racjonalne usprawnienia, chyba że wiązałoby się to z nieproporcjonalnym obciążeniem.	***skreślony***

Poprawka 22

Wniosek dotyczący dyrektywy
Artykuł 4 – ustęp 1 – litera b a) nowa

Tekst zaproponowany przez Komisję	*Poprawka*
	ba) Do celów ust. 1 rzeczywisty niedyskryminujący dostęp oznacza wskazanie i eliminację przeszkód i barier wynikających zarówno z postaw, jak i ze środowiska, oraz zapobieganie powstawaniu nowych przeszkód i barier utrudniających osobom niepełnosprawnym dostęp do towarów, usług i obiektów ogólnodostępnych, niezależnie od rodzaju przeszkody, bariery lub niepełnosprawności. Zgodnie z postanowieniami niniejszej dyrektywy bez względu na to, jakie środki zostaną wybrane w celu usunięcia przeszkód lub barier, niedyskryminujący dostęp osób niepełnosprawnych musi być zapewniony – zawsze, gdy to możliwe – na takich samych warunkach, jak dostęp osób pełnosprawnych, jak również ułatwienie osobom niepełnosprawnym korzystania w razie konieczności ze środków pomocy, takich jak pomoc w zakresie mobilności i dostępu, w przypadku której sprawdzają się psy przewodnicy oraz psy pomocnicy. Jeżeli nie jest możliwe zapewnienie dostępu na takich samych warunkach, to zgodnie z przepisami niniejszej dyrektywy musi być zapewniona rozsądna alternatywa umożliwiająca dostęp.

Poprawka 23

Wniosek dotyczący dyrektywy
Artykuł 4 – ustęp 2

Tekst zaproponowany przez Komisję	*Poprawka*
2. ***Dla celów oceny, czy środki niezbędne dla przestrzegania ust. 1 wiązałyby się z nieproporcjonalnym obciążeniem, należy w szczególności wziąć pod uwagę wielkość, zasoby i charakter organizacji,***	2. ***Dla celów ust. 1 obciążeń tych nie uznaje się za*** nieproporcjonalne, jeżeli w wystarczającym stopniu są rekompensowane ze środków istniejących w ramach polityki równego traktowania

szacowany koszt, cykl życia towarów i usług oraz możliwe korzyści ze zwiększenia dostępu dla osób niepełnosprawnych. Obciążenia te nie są nieproporcjonalne, jeżeli w wystarczającym stopniu są rekompensowane ze środków istniejących w ramach polityki równego traktowania prowadzonej przez dane państwo członkowskie.

prowadzonej przez dane państwo członkowskie.

Poprawka 24

Wniosek dotyczący dyrektywy
Artykuł 4 – ustęp 3

Tekst zaproponowany przez Komisję	*Poprawka*
3. Niniejsza dyrektywa nie narusza przepisów prawa wspólnotowego lub przepisów krajowych w zakresie dostępu do szczególnych towarów i usług.	3. Niniejsza dyrektywa nie narusza przepisów prawa wspólnotowego lub przepisów krajowych w zakresie dostępu do szczególnych towarów i usług. ***Jednak, o ile to możliwe, państwa członkowskie podejmą działania mające na celu zachęcanie dostawców usług i towarów, w szczególności wyrobów przemysłowych, do opracowania dostępnych rozwiązań, na przykład w ramach procedur zamówień publicznych. Za dostępne uważane są te produkty i usługi, które zostały stworzone z myślą o wszystkich użytkownikach.***

Poprawka 25

Wniosek dotyczący dyrektywy
Artykuł 10 a (nowy)

Tekst zaproponowany przez Komisję	*Poprawka*
	Artykuł 10a
	Dyskryminacja różnego rodzaju
	1. Dyskryminacja różnego rodzaju występuje, gdy dana osoba jest dyskryminowana z co najmniej dwóch względów określonych w przedmiotowej

dyrektywie.

2. Państwa członkowskie zapewnią, że wszystkie osoby, które uważają, że padły ofiarą dyskryminacji wielorakiej, będą mogły skorzystać z działań mających na celu realizację postanowień przedmiotowej dyrektywy.

3. Państwa członkowskie zapewnią, że w przypadku wielu względów zarzut może zostać oddalony jedynie w przypadku uzasadnienia lub wniesienia kolejnego powództwa. W przypadku ustalenia tylko jednej podstawy dyskryminacji, zarzut może zostać odrzucony w wyniku jakiegokolwiek uzasadnienia lub obrony istotnej w danej sprawie.

Uzasadnienie

Wprowadzenie artykułu o dyskryminacji wielorakiej, która w tekście Komisji została poruszona tylko w punkcie 13 preambuły.

Poprawka 26

Wniosek dotyczący dyrektywy
Artykuł 11

Tekst zaproponowany przez Komisję	*Poprawka*
Artykuł 11	Artykuł 11
W celu wspierania zasady równego traktowania państwa członkowskie zachęcają do prowadzenia dialogu z właściwymi zainteresowanymi stronami, w szczególności organizacjami pozarządowymi, które, zgodnie z krajowym ustawodawstwem i praktyką, mają uzasadniony interes w uczestniczeniu w walce z dyskryminacją z przyczyn objętych niniejszą dyrektywą.	W celu wspierania zasady równego traktowania państwa członkowskie zachęcają do prowadzenia dialogu z właściwymi zainteresowanymi stronami, w szczególności organizacjami pozarządowymi, ***organizacjami społeczeństwa obywatelskiego, kościołami, organizacjami religijnymi i niewyznaniowymi,*** które, zgodnie z krajowym ustawodawstwem i praktyką, mają uzasadniony interes w uczestniczeniu w walce z dyskryminacją z przyczyn objętych niniejszą dyrektywą***, a taka konsultacja powinna również obejmować monitorowanie wykonywania niniejszej***

dyrektywy.

Uzasadnienie

Jako że organizacje pozarządowe podejmują zdecydowane działania na rzecz promowania zasady równego traktowania, należy również wspomnieć o włączeniu do przedmiotowych działań organizacji społeczeństwa obywatelskiego, kościołów oraz organizacji religijnych i niewyznaniowych i rozszerzyć projekt zmieniony traktatem lizbońskim o art. 11 Traktatu o Unii Europejskiej lub art. 17 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej.

PROCEDURA

Tytuł	Zasada równego traktowania osób bez względu na religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną
Odsyłacze	COM(2008)0426 – C6-0291/2008 – 2008/0140(CNS)
Komisja przedmiotowo właściwa	LIBE
Opinia wydana przez Data ogłoszenia na posiedzeniu	EMPL 2.9.2008
Procedura obejmująca zaangażowane komisje - data ogłoszenia na posiedzeniu	23.10.2008
Sprawozdawca komisji opiniodawczej Data powołania	Elizabeth Lynne 6.10.2008
Rozpatrzenie w komisji	5.11.2008 2.12.2008 20.1.2009
Data przyjęcia	21.1.2009
Wynik głosowania końcowego	+: 28 –: 11 0: 7
Posłowie obecni podczas głosowania końcowego	Jan Andersson, Edit Bauer, Iles Braghetto, Philip Bushill-Matthews, Milan Cabrnoch, Alejandro Cercas, Ole Christensen, Derek Roland Clark, Luigi Cocilovo, Jean Louis Cottigny, Jan Cremers, Harald Ettl, Richard Falbr, Carlo Fatuzzo, Ilda Figueiredo, Joel Hasse Ferreira, Roger Helmer, Stephen Hughes, Ona Juknevičienė, Jean Lambert, Raymond Langendries, Bernard Lehideux, Elizabeth Lynne, Thomas Mann, Elisabeth Morin, Juan Andrés Naranjo Escobar, Csaba Őry, Siiri Oviir, Marie Panayotopoulos-Cassiotou, Pier Antonio Panzeri, Rovana Plumb, Bilyana Ilieva Raeva, Elisabeth Schroedter, José Albino Silva Peneda, Kathy Sinnott, Jean Spautz, Anne Van Lancker, Gabriele Zimmer
Zastępca(y) obecny(i) podczas głosowania końcowego	Françoise Castex, Richard Howitt, Rumiana Jeleva, Magda Kósáné Kovács, Sepp Kusstatscher, Viktória Mohácsi, Csaba Sógor, Evangelia Tzampazi, Anja Weisgerber
Zastępca(y) (art. 178 ust. 2) obecny(i) podczas głosowania końcowego	Adrian Manole